

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**SENIOR CERTIFICATE/
NATIONAL SENIOR CERTIFICATE**

MOPHATO 12

SETSWANA PUO YA GAE (HL)

PAMPIRI YA BORARO (P3)

NGWANAITSEELE 2020

MADUO: 100

NAKO: Diura di le 2½

Pampiri e, e na le ditsebe di le 7.

DITAELO LE TSHEDIMOSETSO

1. Pampiri e, e arogantswe ka DIKAROLO di le PEDI:

KAROLO YA A: Tlhamo (50)

KAROLO YA B: Ditlhangwa tsa tirisano (2 x 25) (50)

ELA TLHOKO: O tshwanetse go araba dipotso di le PEDI go tswa mo KAROLONG YA B.

2. Araba potso e le NNGWE go tswa mo go KAROLO YA A le di le PEDI go tswa mo KAROLONG YA B.
3. Kwala ka puo e o tlhatlhobiwang ka yona.
4. Simolola KAROLO NNGWE le NNGWE mo tsebeng e NTŠHWA.
5. O tshwanetse go rulaganya (sk. letlhomeso la dikakanyo/lenaneopaakanyo/ mmapa wa dikakanyo/dintlhakgolo, jj), runa (tseleganya) o be o tlhotlhe tiro ya gago diphoso. Thulaganyo e tshwanetse go tlhagelela PELE ga tlhamo.
6. Ipaakanyo kana setlhangwa sa ntlha se supuwe jalo ka botlalo. O gakololwa go thala mola go kgabaganya ipaakanyo kana setlhangwa sa ntlha.
7. O gakololwa go dirisa nako ya gago ka mokgwa o o latelang:
- KAROLO YA A: Metsotso e le 80
- KAROLO YA B: Metsotso e le (2 x 35) 70
8. Nomora dikarabo ka nepagalo go latela thulaganyo ya dinomoro e e dirisitsweng mo pampiring ya dipotso.
9. O se ka wa tsenyeletsa setlhogo fa o bala mafoko.
10. Kwala ka mokwalo o o buisegang, mme o dirise mopeleto o o kannweng ke Lekgotla la Bosetšhaba la Puo ya Setswana.

KAROLO YA A: TLHAMO**POTSO 1**

Kwala tlhamo ya boleele jwa mafoko a a ka nnang 400–450 ka NNGWE FELA ya ditlhogo kgotsa ditshwantsho tse di neilweng. Fa o dirisa setshwantsho go kwala tlhamo, se neele setlhogo se se maleba. O se ka wa lebala go thala letlhomeso kana lenaneopaakanyo, go tthagisa setlhangwa sa ntlha le go se runa pele o kwala sa bofelo.

- 1.1 Ipabalelotseleng ke boikarabelo jwa mongwe le mongwe. [50]
- 1.2 Fa nka falola ditlhatlhobo tsa bogare jwa ngwaga ... [50]
- 1.3 Ditlhopho tsa 2019. [50]
- 1.4 A kgololosego e dirile gore batho ba latlhegelwe ke botho jwa bona? [50]
- 1.5 Ikonomi kgotsa itsholelo ya naga ya rona e ka tokafala fa moporesidente e ka nna mosadi. Dumela kgotsa o ganetse. [50]
- 1.6 Ga ke a ka ka itse ... [50]
- 1.7 Ditshwantsho tse di tllhagelelang mo ditsebeng 3 le 4 di ka tsosa maikutlo kgotsa tsibogo e e rileng. Tlhopho setshwantsho se le SENGWE, mme o kwale tlhamo ka ga sona. Neela tlhamo ya gago setlhogo se se maleba. Nomora potso ya gago go nna 1.7.1 kgotsa 1.7.2.

ELA TLHOKO: Diteng tsa tlhamo ya gago di tshwanetse go nyalana le setshwantsho se o se tlhophileng.

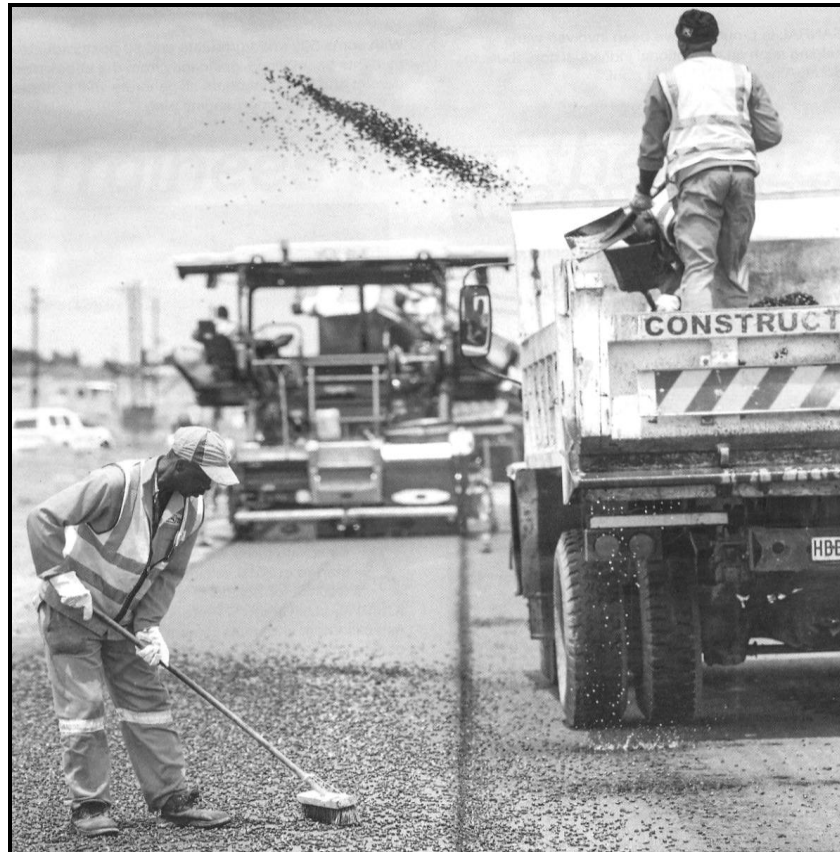
1.7.1

[Se nopotswe go tswa mo *Sunday Times*, 12 Motsheganong 2019]

[50]

1.7.2

[Se nopotswe go tswa mo Investing in the Community 2018: By SANRAL]

[50]

PALOGOTLHE YA KAROLO YA A: 50

KAROLO YA B: DITLHANGWA TSA TIRISANO

POTSO 2

Araba dipotso di le PEDI fela mo karolong e. Karabo e nne boleele jwa mafoko a a ka nnang 180–200 (diteng fela). O gakololwa go runa le go tlotlha ditlhangwa tsa gago diphoso.

2.1 LEKWALO LA BOTSALANO

O fentse kgaisano ya go tlhopha baatlelete ba ba yang go emela Aforikaborwa kwa dikgaisanong tsa kontinente ngwaga e e tlang. Kwalela tsala ya gago o mmolelele ka ipaakanyo ya gago mo dikgaisanong tseo le maikaelelo a gago ka ga tsa kontinente.

[Se nopotswe go tswa mo inthaneteng]

[25]

2.2 LEKWALO LA SEMMUSO

Mogwaafatshe kgotsa mokhukhu wa bana bangwe mo sekolong sa lona o šwele lorelore, mme ba lathegetswe ke dithoto tsa bona tsothe. Kwalela rragwebo mongwe mo tikologong ya lona o mo kope go thusa bana ba gore ba tswellele ka go tseno sekolo.

[Se nopotswe go tswa mo inthaneteng]

[25]

2.3 PUO

Motsana wa kwa ga lona o dula o tletse metsi a kgeleloleswe. Mokhanselara wa motsana wa lona o ne a bitsa pitso ya baagi go tla go buisana ka ga bothata jo, mme a go kopa go neelana ka puo mabapi le kotsi ya maemo ao le gore a ka fedisiwa jang. Kwala puo e o tlaa neelanang ka yona kwa pitsong eo.

[Se nopotswe go tswa mo *Pretoria News*, 15 Diphlane 2018]

[25]**2.4 PEGELO**

Go nnile le go sa itumeleng go go rileng ka ga tsamaiso ya ditlhopho le batlhankedi ba ba neng ba theogetse mo sedikeng sa lona. Lekoko la gaeno la sepolotiki le go kopile go dira dipatlisiso ka ga ditiragalo tsa letsatsi leo. Kwala pegelo ka ga dipatlisiso tseo. Gakologelwa go tlhagisa diphitlhelelo le dikatlanegiso.

[25]**2.5 ATHIKELE YA MAKASINE**

Kwala athikele ya makasine ka ga bolwetse jwa TB le tlhokomelo ya balwetse ba jona.

[25]

2.6 MAIKAO/MAIPOLELO (LOKWALOIKITSISO) LE LEKWALOPHELEGETSO

Kwala maikao/maipolelo (lokwaloikitsiso) le lekwalophelegetso tse o tlaa di dirisang go kopa phatlhatiro e e latelang:

KONTERAKA YA BATHOPELE	
Motlatsamotsamaisi wa Ofisi	
A o modiri yo o ikemetseng e bile a na le maitemogelo a botsamaisi jwa ofisi? Konteraka ya Bathopele e ka nna bathapi ba gago.	
Dithutego tse di tlokegang:	
Mophato wa 12 kgotsa dithuto tse di lekanang le ona, dithuto tsa botsamaisi jwa ofisi le bokgoni jwa go dirisa khomputara.	
Modiri o tlaa nna le maikarabelo a go tlamela ka tshegetso ya botsamaisi jwa ofisi, go tsenyeletsa:	
<ul style="list-style-type: none"> • Go araba megala • Go laola le go tlhokomela ba ba kolotang setheo • Go tlhokomela dikarata tsa tiro tsa badirisi • Ditiro tse dingwe tsa botsamaisi jwa ofisi 	
Maikao/Maipolelo (lokwaloikitsiso), lekwalophelegetso, dikgatiso tse di netefaditsweng tsa dithutego, lokwaloitshupo, lekwalo la go kgweetsa le dintlha tsa basupi ba le babedi di romelwe kwa go:	
Mokhuduthamagamogolo	
Konteraka ya Bathopele	
309 Mmila wa Lokaleng	
Motsumorwana	
Limpopo	
0025	
Letlha la tswalelo: 08 Phukwi 2020	
Fa o batla tshedimosetso leletsa Dineo Bamphile mo: 0806 434 952	
ELA TLHOKO: Go tlaa lelediwa fela bakopatiro ba ba tlhophilweng go tla potsottherisanong.	

[25]

PALOGOTLHE YA KAROLO YA B: 50
PALOGOTLHE YA TLHATLHOBO: 100